

PER MAIL VERZONDEN

Datum : 6 december 2021
Ons kenmerk : 211206
Onderwerp : **Commissiedebat NSP**

Adres : Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag
Telefoon : +31(0)70-3382700
E-mail : secretariaat@lto.nl
KvK : 40413400
Rekening : NL32 RABO 0357606760

Geachte leden van de Tweede Kamer,

De land- en tuinbouw staat op een kruispunt. Aan de vooravond van nieuw kabinetsbeleid en een nieuw Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Er wordt veel van onze boeren en tuinders gevraagd. De sector is een belangrijk onderdeel van onze economie en export, en dat binnen de maatschappelijke randvoorwaarden. Maar die worden steeds strenger: op het gebied van klimaat (CO₂, methaan), biodiversiteit (stikstof) en dierenwelzijn.

Op 8 december aanstaande buigt u zich over het Nationaal Strategisch Plan (NSP) waarmee Nederland aan Brussel laat zien waar het heen wil met de land- en tuinbouw. Het GLB biedt een scala aan instrumenten waarmee die transitie geholpen kan worden. Het is dan verleidelijk om het GLB-budget daar voor in te zetten. Maar ik wil u waarschuwen: voor de transitie zijn vele miljarden nodig. Veel meer dan waar het GLB in kan voorzien. Dat moet daarom gereserveerd blijven ter ondersteuning van de inkomenspositie van landbouwers. Gebruik andere Rijksgelden voor de bredere transitie.

Het GLB-budget dat Nederland jaarlijks ontvangt van de Europese Unie wordt al gereduceerd. Uw Kamer heeft nu ook de opdracht gegeven aan minister Schouten om de zogenaamde overheveling van gelden van pijler 1 van het GLB naar pijler 2 stapsgewijs op te voeren naar 30% van het pijler 1 budget. Dit is niet een Europese voorwaarde, maar wederom omdat Nederland zo nodig een stap verder wil gaan. Dus deze overheveling raakt landbouwers rechtstreeks in hun inkomsten.

Uit de vrijdag gepubliceerde studie van de WUR blijkt dat een gemiddeld landbouwbedrijf er jaarlijks € 5300,- bij in gaat schieten. Afhankelijk van sector en grondtype loopt dit op tot een inkomensverlies van 22% bij de graasdierbedrijven. Dit zijn gemiddeldes: op individueel niveau kan de impact nóg groter zijn. Ik vraag u serieus na te denken over hoe een boer dat verlies kan opvangen. Gaat de markt dat doen? Hoe? Heeft u concrete voorstellen om het verdienvermogen van agrariërs structureel te verbeteren? Gaan de consumenten structureel meer betalen voor duurzaamheid?

Daarom roep ik u op om de ontwikkeling van het boereninkomen jaarlijks te laten monitoren en bij daling van het inkomen op de rem te trappen. Zet dan een harde stop op de geplande overheveling van pijler 1 naar pijler 2.

Politieke besluiten hebben consequenties en ik vraag u het daar op 8 december over te hebben met minister Schouten. Ik ben ook graag bereid om hierover met u van gedachten te wisselen.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Sjaak van der Tak'.

Sjaak van der Tak
Voorzitter LTO Nederland